

GLASBENI STAVEK

Umetniška gimnazija - glasbena smer;
modul B: petje-instrument

Umetniška gimnazija s slovenskim učnim
jezikom na narodno mešanem območju v
slovenski Istri - glasbena smer; modul B:
petje-instrument

UČNI NAČRT Z DIDAKTIČNIMI PRIPOROČILI

IME PREDMETA: glasbeni stavek

Izobraževalni program umetniške gimnazije - glasbena smer; modul B: petje-instrument, izobraževalni program umetniške gimnazije s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri - glasbena smer;
modul B: petje-instrument:
obvezni predmet (210 ur)

PRIPRAVILA PREDMETNA KURIKULARNA KOMISIJA V SESTAVI:

Vitja Avsec, Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana, Srednja glasbena in baletna šola; dr. Inge Breznik, Zavod RS za šolstvo; Polonca Češarek Puklavec, Zavod RS za šolstvo; Aleksandra Gartnar, Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana, Srednja glasbena in baletna šola; dr. Anja Ivec, Konservatorij za glasbo in balet Maribor; mag. Robert Kamplet, Konservatorij za glasbo in balet Maribor; Peter Novak Smolič, Konservatorij za glasbo in balet Maribor; dr. Gregor Pompe, Filozofska fakulteta; mag. Katarina Pustinek Rakar, Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana, Srednja glasbena in baletna šola; mag. Črt Sojar Voglar, Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana, Srednja glasbena in baletna šola; dr. Leon Stefanija, Filozofska fakulteta; dr. Urška Šramel Vučina, Šolski center Velenje, Gimnazija; David Veber, Univerza v Ljubljani, Akademija za glasbo

JEZIKOVNI PREGLED: Manja Žugman

OBLIKOVANJE: neAGENCIJA, digitalne preobrazbe, Katja Pirc, s. p.

IZDALA: Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje in Zavod RS za šolstvo

ZA MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE: dr. Vinko Logaj

ZA ZAVOD RS ZA ŠOLSTVO: Jasna Rojc

Ljubljana, 2025

SPLETNA IZDAJA

DOSTOPNO NA POVEZAVI:

https://eportal.mss.edus.si/msswww/datoteke/ucni_nacrti/2026/un-dp-glasbeni-stavek_um_gl_b-um_si_gl_b.pdf

Katalogni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI](#)-ID [253147651](#)

ISBN 978-961-03-1207-9 (Zavod RS za šolstvo, PDF)

BESEDILO O SEJI SS

Strokovni svet RS za splošno izobraževanje je na svoji 245. seji, dne 19. 6. 2025, določil učni načrt glasbeni stavek za izobraževalni program umetniške gimnazije (glasbena smer, modul B - petje-instrument) in izobraževalni program umetniške gimnazije s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri (glasbena smer, modul B - petje-instrument).

Strokovni svet RS za splošno izobraževanje se je na svoji 245. seji, dne 19. 6. 2025, seznanil z didaktičnimi priporočili k učnemu načrtu glasbeni stavek za izobraževalni program umetniške gimnazije (glasbena smer, modul B - petje-instrument) in izobraževalni program umetniške gimnazije s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri (glasbena smer, modul B - petje-instrument).

PRIZNANJE AVTORSTVA – NEKOMERCIALNO – DELJENJE POD ENAKIMI POGOJI

Prenova izobraževalnih programov s prenovo ključnih programskih dokumentov (kurikuluma za vrtce, učnih načrtov ter katalogov znanj)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

KAKO SE ZNAJTI?

TIPIČNE STRANI

V dokumentu je za dijakinje in dijake, učiteljice in učitelje ipd. uporabljena moška slovnična oblika, ki velja enakovredno za oba spola.

Tema sporoča vsebinski okvir ali okvir predmetnospecifičnih zmožnosti, povezanih s cilji oz. skupinami ciljev: teme so predmetno specifične in lahko vključujejo vsebinske sklope in dejavnosti ter razvijajo veščine, zmožnosti in koncepte, ki naj bi jih dijaki izgrajevali in razvijali v procesu učenja.

Vrsta teme:
Obvezno
Izbirno
Maturitetno

Opis teme zajema ključne poudarke oz. koncepte kot okvir skupinam ciljev.

Dodatna pojasnila za temo lahko vsebujejo razlago o zasnovi teme, usmeritve in/ali navodila, ki se nanašajo na vsebino, vrsto teme, členitev teme, poimenovanje, trajanje, dejavnosti, izvedbo aktivnosti, učne pripomočke ... oz. karkoli, kar je pomembno za to temo.

IME TEME

OBVEZNO

OPIS TEME

Em fugiaspiduci sitet ut etur, in conest dipsum eosa nonsequam volorum, ommolor aut desequi duciist estrunda volorest, sandeni maximin uscillab il magnam quiam quo con explacc ullaccum alisi quidell igendam, in repta dolupta volor sam, ut hilit laut faccumqui omnim ut doluptur, quam consequ atibus dolo dignate mporehent qui tem nonseque por aliquisimust que volestrum esed quibusdae milla conserf ernate dentiat.

Ma vellaut quatio rporrore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas molorporia doluptatis molum rae nos event, inullit incimaiozem fugiandantis et fugitisque maion ped quo odi beatur, sequi illisqui ipidel escim reprat.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Ullatur sequo qui ut vellenderio. Re exceseq uiatur aturem eos millandio totaquis alibus iume voluptatia quis aut quamust iosant prestius, ut ommodigendis doluptaes dersped moluptae. Harum a volupta tiatur, ne veles quia voluptatia similic tatesequam, seque ventio. Hendis erum quissequo quist que con nulparum ut quuntemos et repro quod ma nimusa sae vellaut eum ulpari valent voluptu rempor a de omnimax impellu ptataecusa ducipsae aut evelles temolup tincil imporia simped et endes eum et molum que laborerat voluptiurem nempori bustio explabo rionsenet evenimin nis ex eum voluptam consed que volupid eliquibus, tetusda ntusam ellis ut archill uptiore rundiae nimusdam vel enit, optibea quiaspelitem lam alit re, omnis ab il mo dolupti commihi tionsequiam eicia dolo intur accusci musdaecatet faccatur? Sinctet latiam facescipsa

Ceria pa iumquam, exernam quaspis dit equasit, omnis quis aut apitassum coribusda invenih icatia qui aperorum qui ut re perumquaeepd quame moditatum ipient veligna tessint iaessum, optamus, testi sediasped moluptatem aperiam aut quodips usciate veribus.

Mi, asit volupta tuscil int aspel illit atur, eum idenist iorrum alit, nim re illitas ma nimi, iusclisita dolorrym volorepedio core, consequam quae. De nossiti officillate

Z oznako **SC** so označeni ključni cilji posameznih področij skupnih ciljev. Številčni zapis pri oznaki skupnih ciljev se navezuje na preglednico s skupnimi cilji.

27. 2. 2025 /// 15:45

IME SKUPINE CILJEV

CILJI

Z oznako **O** so označeni obvezni cilji.

Z ležečim tiskom in oznako **I** so označeni izbirni cilji.

- O:** Et plabo. Nam eum fuga. Et explat. Xerro et aut que nihicia doloribus, velisci tatur
I: *Que ommodic aboribust, tesequae nimaionseni arum audit minusda dolum, si venimil itatat. Estinve litatem ut adit quid qui.* **SC** (2.2.2.1)
I: *Quia voluptatur aut od minverum, quas ilis et mint, eature rehenit magnatur aut exceaquam reiunt et omnis nobit vero excepel in nimagnam quat officiam que plaborpore ne culpa eum dolore aut aspicias sanihil moditam re pelias ne veri reperferes solos dolorum, quidit ad qui dolorerun.*
O: Ibus nis auda vendio venis saperum atem quiant aut pre comniscia num at is quoditi ne estinve litatem venis saperum atem quiant. **SC** (1.3.4.2 | 2.1.1.1 | 2.1.2.1 | 2.2.1.1 | 2.2.1.2 | 3.1.3.1 | 5.1.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak

S krepko označenim besedilom so izpostavljeni **minimalni standardi znanja**.

Z ležečim besedilom so označeni izbirni standardi oz. standardi znanja, ki izhajajo iz izbirnih ciljev.

Dodatne pisave in oznake pri standardih so opredeljene v obvezujočih navodilih za učitelja (npr. podčrtani, M, PTI itd.)

- Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorrum quasimus mo mi.
- Ilcillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cuptatu repeliam.
- Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorrum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.**
- Ut fuga. Nemperum fuga.**
- Ma vellaut quiatio rporore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas
- Omnim ut doluptur, quam consequi.
- Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorrum quasimus mo mi.*
- Ilcillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cuptatu repeliam.*
- Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorrum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.
- Ut fuga. Nemperum fuga.*

TERMINI:

☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint	☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint
☐ veligna tessint	☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint	

Pojmi, ki jih dijak mora poznati oz. razumeti (in/ali znati smiselno uporabljati), lahko pa so navedeni tudi priporočeni pojmi. Nabor (strokovnih) terminov zaokrožuje in dopolnjuje posamezno temo, predstavlja pa informacijo učitelju pri načrtovanju vzgojno-izobraževalnega dela. Namenjen je navedbi terminologije, ki jo na področju določene teme v določenem obdobju izobraževalne vertikale usvojijo dijaki.

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH

Viri in literatura,
ki so vključeni v
posamezno temo.

NASLOV TEME

- » Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Morbi eget ante eget ante hendrerit convallis vitae et purus. Donec euismod dolor sed neque condimentum, at sodales enim interdum. <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

NASLOV SKUPINE CILJEV

- » Etiam, M. (2019). Eget laoreet ipsum. Nulla facilisi.
- » Parum, V. (2025). Sequi blaboreet quosam. Seque cus.
- » Morbi P. (2007). Sed ac arcu id velit facilisis aliquet. Nec tincidunt.
- » Eget O. (2010). Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla a ac turpis. Nulla et tempus nunc, vitae scelerisque tellus. Sed in tempus mi, a aliquet quam. Integer ut euismod eros, vel pretium mi. Maecenas sollicitudin.
- » Nunc N. (2023). Morbi suscipit ante quis viverra sollicitudin. Aenean ultricies.
- » Nunc N., Ante A., Sem S. (2015). Nullam congue eleifend magna in venenatis. Ut consectetur quis magna vitae sodales. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Sed A. (2024). Ut aliquet aliquam urna eget laoreet. Fusce hendrerit dolor id mauris convallis, at accumsan lectus fermentum. Nunc bibendum quam et nibh elementum consectetur.

NASLOV SKUPINE CILJEV

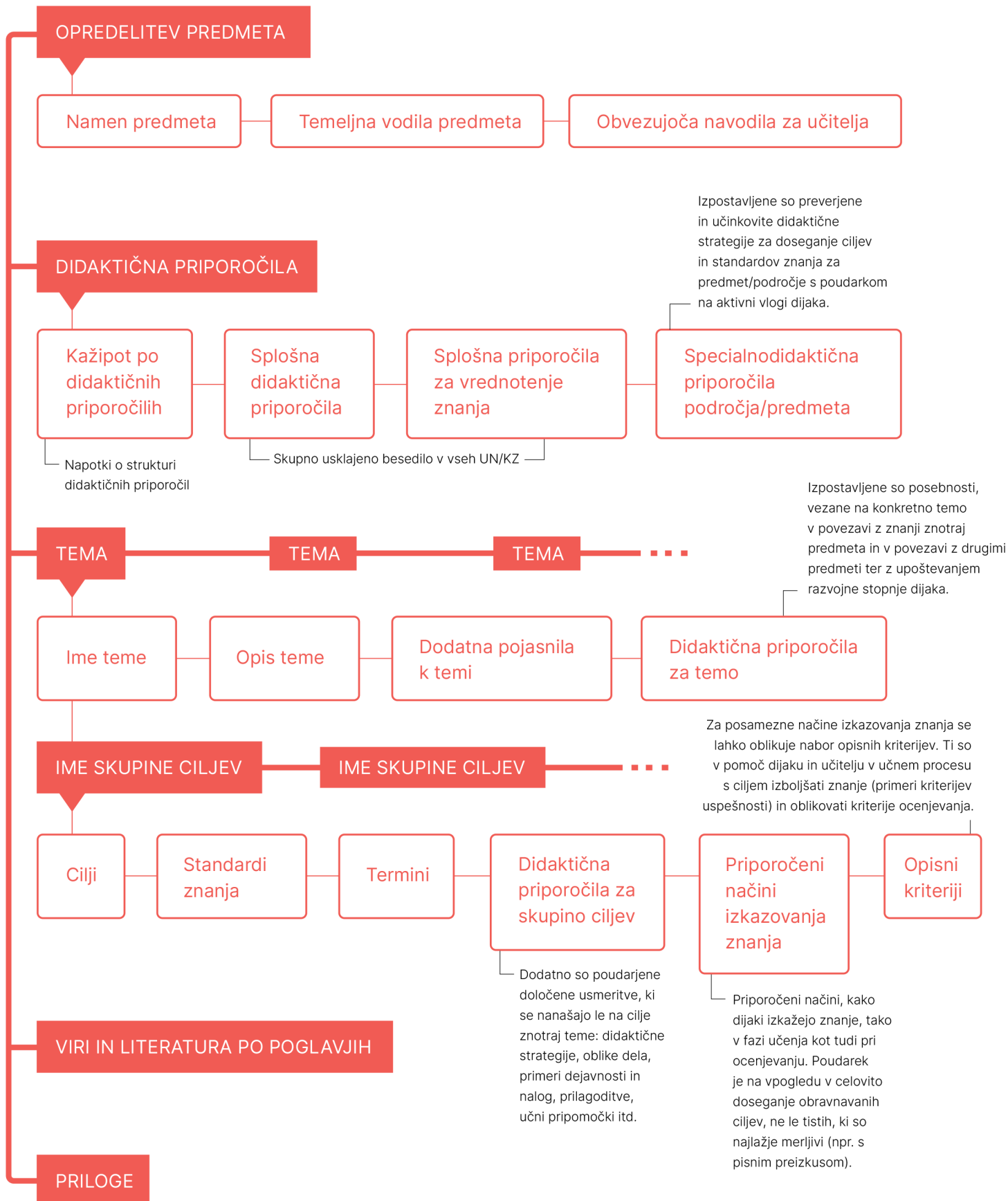
- » Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla, <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Nunc F.: Vivamus quis tortor et ipsum tempor laoreet id quis nunc. Phasellus quis sagittis ligula.
- » Redaktion, 2018. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

Viri in literatura, ki so vključeni
v posamezno skupino ciljev.

Hiperpovezava
do zunanjega vira

KAKO SE ZNAJTI?

STRUKTURA UČNEGA NAČRTA Z DIDAKTIČNIMI PRIPOROČILI

KAZALO

OPREDELITEV PREDMETA..... 9

Namen predmeta..... 9

Temeljna vodila predmeta 10

Obvezujoča navodila za učitelje 10

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA 11

Kažipot po didaktičnih priporočilih 11

Splošna didaktična priporočila 11

Splošna priporočila za vrednotenje znanja ... 13

Specialnodidaktična priporočila
področja/predmeta 14

TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA..... 19

2. LETNIK, HARMONIJA I..... 20

Štiriglasni strogi stavek s temeljnimi elementi
oblikoslovja 21

3. LETNIK, HARMONIJA II..... 23

Strogi štiriglasni stavek, diatonika z elementi
oblikoslovja 24

Strogi štiriglasni stavek, kromatika..... 25

4. LETNIK, KONTRAPUNKT I 27

Od enoglasja do dvojnega floridusa z elementi
oblikoslovja 27

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH.....30

Opredelitev predmeta..... 30

2. letnik, harmonija I..... 31

3. letnik, harmonija II..... 32

4. letnik, kontrapunkt I..... 32

PRILOGE 34

OPREDELITEV PREDMETA

NAMEN PREDMETA

Glasbeni stavek je splošni izraz za področje kompozicije in ga sestavljajo tri področja – kontrapunkt, harmonija in oblikoslovje.

Kontrapunkt obravnava razvoj vokalne polifonije predvsem v 15. in 16. stoletju po karakteristikah Palestrinovega sloga. Primeri, razprave in pravila so povzeti iz različnih praktičnih in predvsem teoretičnih literatur, ki v veliki večini temeljijo na klasičnem delu Kontrapunkt Knuda Jeppesena in Gradus ad Parnassum Johanna Josepha Fuxa. Obvladanje tega sloga znotraj strogih načel usposobi dijaka do zapisa večglasnih melodij v prefinjenem sozvočju ob ravnovesju oblike, ki nudi dobro pretočnost posameznih glasov. Šele ob spoznanju ozkih meja glasbe v vokalni polifoniji, predvsem zaradi dobre intonacije ter samostojnosti posameznih glasov, je obvladovanje tega sloga predpogoj za prefinjeno strukturo kompozicije 18. stoletja in dalje.

Namen poučevanja harmonije je razvoj sposobnosti za delo s temeljnimi elementi glasbenih harmonskih struktur, katere je na abstraktno-znanstveni način sicer težko doseči zaradi specifične umetnosti, umetnikov in obdobj. Zato poučevanje harmonije poteka na preprost in jasn način glede vertikalnih harmonskih struktur na osnovi durovih in molovih lestvic, z modulacijami, kromatiko in enharmonijo kot nadgradnjo. Obvladovanje harmonizacije basa in igranje generalbasa na klavirju je predpogoj za harmonizacijo melodije.

Oblikoslovje se ukvarja z razlago urejenosti ustvarjalnega glasbenega dela, ki sicer po nagonu bazira na neizčrpnih melodičnih, ritmičnih in harmonskih možnostih. Gre za najpomembnejše temeljne estetske zakone, ki so predpogoj za ustvarjanje in sprejemanje umetniškega dela, ko prepoznavamo novo v raznoliki, a vseeno enotni obliki.

Skupaj z ostalimi strokovnimi predmeti tako Glasbeni stavek celostno oblikuje glasbenika in mu ponudi orodja za boljše razumevanje glasbe pri procesih ustvarjanja in poustvarja. Razumevanje zgodovinsko in slogovno pogojenih načel večglasne glasbe ter gradnje glasbenih oblik omogoča kritično odnos do glasbene literature ter analitični pogled na vlogo posameznega glasbenika pri individualnem in skupinskem muziciranju. Ob skupinskem in individualnem reševanju harmonskih in kontrapunktičnih nalog se razvijajo v samostojne glasbene osebnosti ter tako pridobijo izhodiščna znanja za študij kompozicije, dirigiranja, muzikologije in glasbene pedagogike.

Pouk glasbenega stavka dijakom ponuja tudi osebnostni in socialni razvoj. Dijaki spoznajo pomen in lepoto skupnega dela, oblikovanja umetniških vsebin, pomen odgovornosti, zaupanja in medsebojne pomoči. Tako pridobijo osebnostne odlike, ki so nujne za vsakega poklicnega ali ljubiteljskega glasbenega umetnika.

TEMELJNA VODILA PREDMETA

Dijaki na področju homofonije (harmonija) spoznavajo in usvajajo temeljne kompozicijske tehnike, ki temeljijo na štiriglasnih vertikalnih harmonskih strukturah. Skozi harmonsko analizo raznih kompozicij spoznavajo literaturo slovenskih in tujih skladateljev ter pridobljeno znanje povežejo s prakso.

Na področju modalne polifonije (kontrapunkt) se usposobijo napisati triglasni motetni stavek, katerega samostojno vodenje posameznih glasov v dobrem sozvočju z drugimi pričara polifono glasbo v strogem renesančnem stilu. Znotraj evolucijske melodične gradnje za ustvarjanje napetosti uporabljajo tudi disonance z ustreznimi razvezi ter z mislijo, da bo glasba ob izvedbi tudi intonančno čista, kar je tudi eden od pomembnih ciljev kompozicijske tehnike tega obdobja.

Na področju osnov oblikoslovja širijo in poglobljajo vednost o oblikovnih zakonitostih, kar je nujno potrebno za njihovo ustvarjalno in poustvarjalno tolmačenje. Analizirajo primere iz glasbene literature v oblikovnem pogledu za boljše razumevanje glasbenih stilov ter obdobj, pridobljeno znanje razumno uporabijo pri ustvarjanju in poustvarjanju.

Pri izvajanju pouka je zelo pomembno ozaveščanje dijakov o globljem pomenu poznavanja in uporabe vsebin glasbenega stavka pri ustvarjanju nove glasbe in poustvarjanju že obstoječe.

OBVEZUJOČA NAVODILA ZA UČITELJE

Spoznavanje nove snovi mora temeljiti na primerih iz glasbene literature, s pomočjo katerih učitelj smiselno poveže aktualne učne vsebine in cilje posamezne učne ure, medpredmetno povezuje snov z drugimi glasbeno-teoretičnimi predmeti ter hkrati širi dijakovo poznavanje slovenske in tuje glasbene literature.

Metode in oblike dela učitelj prilagaja potrebam in zmožnostim dijakov ter spodbuja medsebojno pomoč in povezanost dijakov v razredu.

Učitelj pri svojem delu uporablja partiture glasbenih del, učbenike, klavir in druge akustične instrumente, glasbene vilice, računalnik in druge avdiovizualne pripomočke (projektor, interaktivno tablo...), tablo z notnim črtovjem, notne zvezke in drugo strokovno gradivo ter sodoben profesionalni notografski program z midi klaviaturo.

V učni proces je potrebno vključiti tudi izvajanje zapisanih harmonskih in kontrapunktičnih nalog. Z dijaki lahko za potrebe pouka tako oblikujemo komorne pevske ali instrumentalne zasedbe.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

KAŽIPOT PO DIDAKTIČNIH PRIPOROČILIH

Razdelke *Kažipot po didaktičnih priporočilih*, *Splošna didaktična priporočila* in *Splošna priporočila za vrednotenje znanja* je pripravil Zavod RS za šolstvo.

Didaktična priporočila prinašajo učiteljem napotke za uresničevanje učnega načrta predmeta v pedagoškem procesu. Zastavljena so večplastno, na več ravneh (od splošnega h konkretnemu), ki se medsebojno prepletajo in dopolnjujejo.

- » Razdelka **Splošna didaktična priporočila** in **Splošna priporočila za vrednotenje znanja** vključujeta krovne usmeritve za načrtovanje, poučevanje in vrednotenje znanja, ki veljajo za vse predmete po celotni izobraževalni vertikali. Besedilo v teh dveh razdelkih je nastalo na podlagi *Usmeritev za pripravo didaktičnih priporočil k učnim načrtom za osnovne šole in srednje šole* (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/3ladrdr>) ter *Izhodišč za prenovo učnih načrtov v osnovni šoli in gimnaziji* (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/plw0909>) in je v vseh učnih načrtih enako.
- » Razdelek **Specialnodidaktična priporočila področja/predmeta** vključuje tista didaktična priporočila, ki se navezujejo na področje/predmet kot celoto. Zajeti so didaktični pristopi in strategije, ki so posebej priporočeni in značilni za predmet glede na njegovo naravo in specifične.

Učni načrt posameznega predmeta je členjen na *teme*, vsaka tema pa se lahko nadalje členi na *skupine ciljev*.

- » Razdelka **Didaktična priporočila za temo** in **Didaktična priporočila za skupino ciljev** vključujeta konkretne in specifične napotke, ki se nanašajo na poučevanje določene teme oz. skupine ciljev znotraj teme. Na tem mestu so izpostavljene preverjene in učinkovite didaktične strategije za poučevanje posamezne teme ob upoštevanju značilnosti in vidikov znanja, starosti dijakov, predznanja, povezanosti znanja z drugimi predmeti/področji ipd. Na tej ravni so usmeritve lahko konkretizirane tudi s primeri izpeljave oz. učnimi scenariji.

Didaktična priporočila na ravni skupine ciljev zaokrožujeta razdelka **Priporočeni načini izkazovanja znanja** in **Opisni kriteriji**, ki vključujeta napotke za vrednotenje znanja (spremljanje, preverjanje, ocenjevanje) znotraj posamezne teme oz. skupine ciljev.

SPLOŠNA DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Učitelj si za uresničitev ciljev učnega načrta, kakovostno učenje ter optimalni psihofizični razvoj dijakov prizadeva zagotoviti varno in spodbudno učno okolje. V ta namen pri poučevanju uporablja raznolike

didaktične strategije, ki vključujejo učne oblike, metode, tehnike, učna sredstva in gradiva, s katerimi dijakom omogoča aktivno sodelovanje pri pouku, pa tudi samostojno učenje. Izbira jih premišljeno, glede na namen in naravo učnih ciljev ter glede na učne in druge, za učenje pomembne značilnosti posameznega dijaka, učne skupine ali oddelka.

Varno in spodbudno učno okolje učitelj zagotavlja tako, da:

- » spodbuja medsebojno sprejemanje, sodelovanje, čustveno in socialno podporo;
- » neguje vedoželjnost, spodbuja interes in motivacijo za učenje, podpira razvoj različnih talentov in potencialov;
- » dijake aktivno vključuje v načrtovanje učenja;
- » kakovostno poučuje in organizira samostojno učenje (individualno, v parih, skupinsko) ob različni stopnji vodenja in spodbujanja;
- » dijakom omogoča medsebojno izmenjavo znanja in izkušenj, podporo in sodelovanje;
- » prepozna in pri poučevanju upošteva predznanje, skupne in individualne učne, socialne, čustvene, (med)kulturne, telesne in druge potrebe dijakov;
- » dijakom postavlja ustrezno zahtevne učne izzive in si prizadeva za njihov napredek;
- » pri dijakih stalno preverja razumevanje, spodbuja ozaveščanje in usmerjanje procesa lastnega učenja;
- » proces poučevanja prilagaja ugotovitvam sprotne spremljanja in preverjanja dosežkov dijakov;
- » omogoča povezovanje ter nadgrajevanje znanja znotraj predmeta, med predmeti in predmetnimi področji;
- » poučuje in organizira samostojno učenje v različnih učnih okoljih (tudi virtualnih, zunaj učilnic), ob uporabi avtentičnih učnih virov in reševanju relevantnih življenjskih problemov in situacij;
- » ob doseganju predmetnih uresničuje tudi skupne cilje različnih področij (jezik, državljanstvo, kultura in umetnost; trajnostni razvoj; zdravje in dobrobit; digitalna kompetentnost; podjetnost).

Učitelj pri uresničevanju ciljev in standardov znanja učnega načrta dijakom omogoči prepoznavanje in razumevanje:

- » smisla oz. namena učenja (kaj se bodo učili in čemu);
- » uspešnosti lastnega učenja oz. napredka (kako in na temelju česa bodo vedeli, da so pri učenju uspešni in so dosegli cilj);
- » pomena različnih dokazov o učenju in znanju;
- » vloge povratne informacije za stalno izboljševanje ter krepitev občutka »zmorem«;
- » pomena medvrstniškega učenja in vrstniške povratne informacije.

Za doseganje celostnega in poglobljenega znanja učitelj načrtuje raznolike predmetne ali medpredmetne učne izzive, ki spodbujajo dijake k aktivnemu raziskovanju, preizkušanju, primerjanju, analiziranju, argumentiranju,

reševanju avtentičnih problemov, izmenjavi izkušenj in povratnih informacij. Ob tem nadgrajujejo znanje ter razvijajo ustvarjalnost, inovativnost, kritično mišljenje in druge prečne veščine. Zato učitelj, kadar je mogoče, izvaja projektni, problemski, raziskovalni, eksperimentalni, izkustveni ali praktični pouk in uporablja temu primerne učne metode, pripomočke, gradiva in digitalno tehnologijo.

Učitelj upošteva raznolike zmožnosti in potrebe dijakov v okviru notranje diferenciacije in individualizacije pouka ter personalizacije učenja s prilagoditvami, ki obsegajo:

- » učno okolje z izbiro ustreznih didaktičnih strategij, učnih dejavnosti in oblik;
- » obsežnost, zahtevnost in kompleksnost učnih ciljev;
- » raznovrstnost in tempo učenja;
- » načine izkazovanja znanja, pričakovane rezultate ali dosežke.

Učitelj smiselno upošteva načelo diferenciacije in individualizacije tudi pri načrtovanju domačega dela dijakov, ki naj bo osmišljeno in raznoliko, namenjeno utrjevanju znanja in pripravi na nadaljnje učenje.

Individualizacija pouka in personalizirano učenje sta pomembna za razvijanje talentov in potencialov nadarjenih dijakov. Še posebej pa sta pomembna za razvoj, uspešno učenje ter enakovredno in aktivno vključenost dijakov s posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami, z učnimi težavami, dvojno izjemnih, priseljencev ter dijakov iz manj spodbudnega družinskega okolja. Z individualiziranimi pristopi preko inkluzivne poučevalne prakse učitelj odkriva in zmanjšuje ovire, ki dijakom iz teh skupin onemogočajo optimalno učenje, razvoj in izkazovanje znanja, ter uresničuje v individualiziranih programih in v drugih individualiziranih načrtih načrtovane prilagoditve vzgojno-izobraževalnega procesa za dijake iz specifičnih skupin.

SPLOŠNA PRIPOROČILA ZA VREDNOTENJE ZNANJA

Vrednotenje znanja razumemo kot ugotavljanje znanja dijakov skozi celoten učni proces, tako pri spremljanju in preverjanju (ugotavljanje predznanja in znanja dijaka na vseh stopnjah učenja), kot tudi pri ocenjevanju znanja.

V prvi fazi učitelj kontinuirano spremlja in podpira učenje, preverja znanje vsakega dijaka, mu nudi kakovostne povratne informacije in ob tem ustrezno prilagaja lastno poučevanje. Pred začetkom učnega procesa učitelj najprej aktivira in ugotavlja dijakovo predznanje in ugotovitve uporabi pri načrtovanju pouka. Med učnim procesom sproti preverja doseganje ciljev pouka in standardov znanja ter spremlja in ugotavlja napredek dijaka. V tej fazi učitelj znanja ne ocenjuje, pač pa na osnovi ugotovitev sproti prilagaja in izvaja dejavnosti v podporo in spodbudo učenju (npr. dodatne dejavnosti za utrjevanje znanja, prilagoditve načrtovanih dejavnosti in nalog glede na zmožnosti in potrebe posameznih dijakov ali skupine).

Učitelj pripomore k večji kakovosti pouka in učenja, tako da:

- » sistematično, kontinuirano in načrtno pridobiva informacije o tem, kako dijak dosega učne cilje in usvaja standarde znanja;
- » ugotavlja in spodbuja razvoj raznolikega znanja – ne le vsebinskega, temveč tudi procesnega (tj. spretnosti in veščin), spremlja in spodbuja pa tudi razvijanje odnosnega znanja;

- » spodbuja dijaka, da dosega cilje na različnih taksonomskih ravneh oz. izkazuje znanje na različnih ravneh zahtevnosti;
- » spodbuja uporabo znanja za reševanje problemov, sklepanje, analiziranje, vrednotenje, argumentiranje itn.;
- » je naravnana na ugotavljanje napredka in dosežkov, pri čemer razume, da so pomanjkljivosti in napake zlasti priložnosti za nadaljnje učenje;
- » ugotavlja in analizira dijakovo razumevanje ter odpravlja vzroke za nerazumevanje in napačne predstave;
- » dijaka spodbuja in ga vključuje v premisleke o namenih učenja in kriterijih uspešnosti, po katerih vrednoti lastno učno uspešnost (samovrednotenje) in uspešnost vrstnikov (vrstniško vrednotenje);
- » dijaku sproti podaja kakovostne povratne informacije, ki vključujejo usmeritve za nadaljnje učenje.

Ko so dejavnosti prve faze (spremljanje in preverjanje znanja) ustrezno izpeljane, sledi druga faza, ocenjevanje znanja. Pri tem učitelj dijaku omogoči, da lahko v čim večji meri izkaže usvojeno znanje. To doseže tako, da ocenjuje znanje na različne načine, ki jih je dijak spoznal v procesu učenja. Pri tem upošteva potrebe dijaka, ki za uspešno učenje in izkazovanje znanja potrebuje prilagoditve.

Učitelj lahko ocenjuje samo znanje, ki je v učnem načrtu določeno s standardi znanja. Predmet ocenjevanja znanja niso vsi učni cilji, saj vsak cilj nima z njim povezanega specifičnega standarda znanja. Učitelj ne ocenjuje stališč, vrednot, navad, socialnih in čustvenih veščin ipd., čeprav so te zajete v ciljnih učnega načrta in jih učitelj pri dijaku sistematično spodbuja, razvija in v okviru prve faze tudi spremlja.

Na podlagi standardov znanja in kriterijev uspešnosti učitelj, tudi v sodelovanju z drugimi učitelji, pripravi kriterije ocenjevanja in opisnike ter jih na ustrezen način predstavi dijaku. Če dijak v procesu učenja razume in uporablja kriterije uspešnosti, bo lažje razumel kriterije ocenjevanja. Ugotovitve o doseganju standardov znanja, ki temeljijo na kriterijih ocenjevanja in opisnikih, se izrazijo v obliki ocene.

Učitelj z raznolikimi načini ocenjevanja omogoči izkazovanje raznolikega znanja (védenje, spretnosti, veščine) na različnih ravneh. Zato poleg pisnih preizkusov znanja in ustnih odgovorov ocenjuje izdelke (pisne, likovne, tehnične, praktične in druge za predmet specifične) in izvedbo dejavnosti (govorne, gibalne, umetniške, eksperimentalne, praktične, multimedijske, demonstracije, nastope in druge za predmet specifične), s katerimi dijak izkaže svoje znanje.

SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA PODROČJA/PREDMETA

Učni načrt učitelja usmerja pri izboru učnih strategij oziroma k cilju usmerjenih učnih dejavnosti. Učitelj pri načrtovanju učnih ur izhaja iz:

- » temeljnih didaktičnih načel (npr. načelo aktivnosti, načelo nazornosti, načelo strukturiranosti, sistematičnosti in postopnosti, načelo ekonomičnosti in racionalnosti pouka, načelo povezovanja teorije in

prakse, načelo trajnosti znanja, načelo motivacije, načelo individualizacije pouka, načelo socializacije dijakov),

» dijakovih glasbenih sposobnosti, spretnosti in znanj, razvojnih značilnosti, individualnih potreb in interesov,

» kulture, umetniške in sporočilne vrednosti glasbe.

Poleg že uveljavljenih in preizkušenih didaktičnih strategij ter metod v pouk vključuje inovativne tehnike, prožno uporablja različne učne oblike, uvaja nove didaktične postopke, učne metode in sodobne digitalne tehnologije. Pouk izvaja v spodbudnem učnem okolju tako v razredu kot tudi izven njega. Obisk koncertov, glasbenih prireditev in srečanja z glasbenimi umetniki pomembno širijo glasbena znanja dijakov, spodbujajo kritično mišljenje in razvijajo estetsko vrednotenje.

Glasbena znanja pripevajo k razvoju ključne kompetence kulturna zavest in izražanje. Ob zavedanju slovenske glasbene in kulturne identitete, ki temelji na bogati zakladnici ljudske in umetne glasbe, dijaki širijo svoja znanja ter spoznavajo raznolikost in bogastvo glasbenih praks drugih kultur in narodov.

Zgradba učnega načrta

Cilji v učnem načrtu so oblikovani odprto in široko, kar učitelju omogoča avtonomijo pri izboru glasbenih vsebin ter njihovemu prilagajanju razvojnim značilnostim, zmožnostim in interesom dijakov. Cilji se nadgrajujejo iz letnika v letnik, kar zagotavlja postopnost in kontinuiteto skozi celotno gimnazijsko vertikalno. Standardi znanja so izpeljani iz ciljev.

Posamezni letnik gimnazije predstavlja temo v učnem načrtu. Pod vsako temo (letnik) so nanizane skupine ciljev zbrane pod svojim tematskim naslovom. V vsakem letniku gimnazije se uresničujejo vsi cilji vseh tematsko združenih skupin ciljev, načrtovanje teh ciljev pa naj bo uravnoteženo z razvidno rdečo nitjo učnega procesa. Skozi daljše časovno obdobje učitelj načrtuje postopno uvajanje ciljev in njihovo nadgradnjo z novimi, pri čemer izhaja iz usvojenih znanj in spretnosti pridobljenih v predhodnih letnikih.

Glasbeni stavek je splošni izraz in obsega področje harmonije, kontrapunkta in oblikoslovja. Skupaj z ostalimi strokovnimi predmeti celostno oblikuje glasbenika in mu ponudi orodja za boljše razumevanje glasbe pri procesih ustvarjanja in poustvarja. Razumevanje zgodovinsko in slogovno pogojenih načel večglasne glasbe ter gradnje glasbenih oblik omogoča kritičen odnos do glasbene literature ter analitični pogled na vlogo posameznega glasbenika pri skupinskem muziciranju v komorni zasedbi, pevskem zboru, orkestru in tudi vokalno-inštrumentalni zasedbi.

Podajanje nove snovi naj vedno temelji na analizi obravnavane tematike v primerih iz glasbene literature, ki ji sledi uporaba obravnavanih elementov v harmonskih ali kontrapunktičnih nalogah. Za uspešno napredovanje je pomembno dijakovo sprotno samostojno domače delo ter analiza in vrednotenje le-tega pri pouku. Tedensko to pri harmoniji predstavlja vsaj eno rešeno nalogo pri pouku in vsaj eno samostojno doma, pri kontrapunktu pa vsaj dve vaji v šoli in vsaj dve doma. Pri vsebinah iz področja oblikoslovja je potrebno analizo glasbenih primerov izvesti na notnem gradivu ob poslušanju zvočnega posnetka glasbenega dela. Na ta način spodbujamo ustvarjanje povezave med notnim zapisom in zvokom.

Dijake je potrebno usmerjati tudi k analizi skladb, ki jih pojejo v zboru ali igrajo na svoj inštrument solo, v komorni skupini ali v orkestru. Sprotno zavedanje vloge glasbenika v zasedbi lahko znatno izboljša rezultat pri skupinskem muziciranju in hkrati oblikuje pozitiven socialni vidik poustvarjanja glasbe v skupini.

Diferenciacija, individualizacija

Pouk glasbenega stavka ponuja oblike, metode in didaktične pristope dela, ki same po sebi ustvarjajo pogoje za diferenciacijo in individualizacijo. Učitelj s premišljenim izborom glasbenih vsebin prilagaja raven zahtevnosti dijakovim zmožnostim. Pri skupinskem pouku lahko učitelj individualizira delo znotraj posamezne glasbene vsebine: oblikuje glasbene naloge posameznim skupinam dijakov s podobnimi glasbenimi izkušnjami. Cilje načrtuje tako, da spodbuja samostojnost dijakov pri glasbenih dejavnostih: izvajanje, poslušanje in ustvarjanje.

Glasbeni pouk, osredinjen na dijaka, od učitelja zahteva stalno didaktično ustvarjalnost pri oblikovanju učnega procesa, v katerem dijak postopoma prevzema odgovornost za lastno učenje in učne dosežke. Hkrati pri dijaku spodbuja sodelovalno učenje in timsko delo, pri katerem dijak praktično in teoretično raziskuje glasbo in rešuje avtentične, problemske naloge.

Medpredmetno povezovanje

Učitelj uresničuje horizontalno in vertikalno medpredmetno povezovanje tako z vidika procesov učenja kot tudi učnih vsebin in pojmov. Dijaki se medpredmetno povezujejo npr. pri komorni igri, v vokalno-inštrumentalnih sestavih, v orkestrih, pri korepeticijah. Svoje teoretsko znanje, pridobljeno pri pouku solfeggia, zgodovine glasbe, uporabljajo pri kompozicijski in slogovni analizi skladb, kar prispeva k boljšemu razumevanju in bolj kakovostni izvedbi skladb.

Medpredmetno povezovanje se uresničuje v čim večji možni meri s timskim delom in v prožni organizaciji učnih ur. Udejanja naj se tudi na ekskurzijah, gostovanjih dijakov doma in v tujini, pri projektnem in raziskovalnem delu.

Vrednotenje, preverjanje in ocenjevanje znanja

Pod vsako skupino ciljev so nanizani široko zastavljeni cilji in standardi znanja, ki učitelju omogočajo avtonomijo. Iz ciljev, ki jih lahko objektivno preverimo, so izpeljani standardi. Standarde znanja se dosega skozi vzgojno-izobraževalno delo v dejavnostih, ki se izvajajo v živo s prepletanjem ciljev, vsebin, metod in oblik dela. Pri doseganju kakovostne ravni standardov upoštevamo individualne značilnosti glasbenega razvoja dijakov.

S preverjanjem znanja učitelj spremlja dijakov razvoj in napredek v okviru vsake ure pouka. Po preverjanju daje dijaku povratne informacije o njegovem napredku.

Ocenjevanje skupinskega pouka je lahko ustno in pisno.

Skupni cilji

Cilji predmeta podpirajo skupne cilje s področij jezika, državljanstva, kulture in umetnosti, trajnostnega razvoja, zdravja in dobrobiti, digitalne kompetentnosti in podjetnosti.

V okviru pouka dijak:

Jezik, državljanstvo, kultura in umetnost

- » Spoznava ^{SC}(1.1.2.1) in uporablja strokovno terminologijo glasbenega jezika ^{SC}(1.1.2.2).
- » Analizira različne glasbene zapise in druga gradiva o glasbi ^{SC}(1.1.4.1).
- » Razvija lastne sporazumevalne zmožnosti skozi nenasilno komunikacijo ^{SC}(1.1.5.1).
- » Vzpostavlja odnos do umetnosti in ozavešča lastno doživljanje ^{SC}(1.3.1.1).
- » Spoznava umetniške zvrsti, njihova izrazna sredstva ter kulturno-zgodovinski kontekst ^{SC}(1.3.2.1).
- » Uživa ob ustvarjanju glasbe ter se veseli lastnih dosežkov in dosežkov drugih ^{SC}(1.3.4.1).
- » Svobodno izraža in uresničuje ustvarjalne ideje ^{SC}(1.3.4.2).
- » Živi kulturo in umetnost kot vrednoto ^{SC}(1.3.5.1).

Trajnostni razvoj

- » S pomočjo glasbe prepozna lastne vrednote v povezavi s trajnostnim razvojem ^{SC}(2.1.1.1).
- » Gradi odgovoren odnos do naravnih sistemov ^{SC}(2.1.3.1).
- » Kritično presoja informacije z vidika okolja, živih bitij in družbe ob upoštevanju različnih perspektiv ^{SC}(2.2.2.1).
- » Sodeluje z drugimi pri ukrepanju za trajnostnost ^{SC}(2.4.2.1).

Zdravje in dobrobit

- » Uravnava lastno doživljanje ^{SC}(3.1.2.1), razvija samozavest in samospoštovanje ^{SC}(3.1.2.2).
- » Glasbene dejavnosti spodbujajo radovednost ^{SC}(3.1.4.1) in sprostitvev ^{SC}(3.2.3.2).
- » Vključuje se v gibalne dejavnosti ^{SC}(3.2.1.3), s katerimi vzpostavlja pozitiven odnos do gibanja ^{SC}(3.2.1.2) ter spoznava ukrepe za ohranjanje zdravja ^{SC}(3.2.4.1).
- » Razvija spretnost aktivnega poslušanja ^{SC}(3.3.2.1) in sodelovalne veščine ^{SC}(3.3.3.1).

Digitalna kompetentnost

- » Pri iskanju informacij o glasbi ^{SC}(4.1.1.1), ustvarjanju, urejanju in deljenju v različnih formatih uporablja digitalno tehnologijo ^{SC}(4.2.1.1), ^{SC}(4.3.1.1), ^{SC}(4.3.2.1).
- » Upravlja svojo digitalno identiteto ^{SC}(4.2.6.1).
- » Prepozna tehnične težave in jih skuša reševati ^{SC}(4.5.1.1).

Podjetnost

- » Uporablja glasbeno znanje in izkušnje pri reševanju izzivov (5.1.2.1), (5.3.1.1).
- » Vrednoti dosežke ustvarjanja ter uspešnost pri doseganju zastavljenih ciljev (5.3.5.2).
- » Uporablja pridobljeno glasbeno znanje v novih situacijah, npr. pri ustvarjanju (5.3.5.3).

Delo z dijaki z raznolikimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami

Učitelj preko inkluzivne prakse prilagodi poučevanje, preverjanje in ocenjevanje znanja za nadarjene dijake, dijake z učnimi težavami, dijake s posebnimi potrebami, dijake priseljence, dijake iz manj spodbudnega družinskega okolja. Prilagaja vsebine, metode, oblike in pristope dela, čas ter rabo didaktičnih pripomočkov za doseg ciljev in standardov znanj ali preseganjem le-teh. Delo z dijaki z raznolikimi potrebami zahteva timsko delo, sodelovanje med učitelji, spremljevalci in drugimi strokovnjaki. Učitelj sproti evalvira učinkovitost prilagoditev ter jih po potrebi spreminja glede na dijakov napredek.

Osnovno izhodišče za učiteljevo delo v prilagodljivem in vključujočem učnem okolju so spoštovanje ter upoštevanje različnosti, izvirnosti in individualnosti, pa tudi njegova lastna inkluzivna poučevalna praksa zaradi vse večje raznolikosti med dijaki. Prilagodljivo in vključujoče učno okolje poudarja pomen koncepta vključevanja, ki temelji na dojemljanju razreda kot skupnosti različnih in edinstvenih posameznikov ter zahteva prilagoditev vzgojno-izobraževalnega procesa, da ta ustreza potrebam vseh dijakov.

Literatura

Ahačič, K. (2025). *Ključni cilji po področjih skupnih ciljev* (Spletna izd.). Zavod RS za šolstvo. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/eohqiil>

Holcar, A. idr. (2016). *Formativno spremljanje v podporo učenju. Priročnik za učitelje in strokovne delavce*. Zavod RS za šolstvo.

Marentič Požarnik, B. (2021). *Psihologija učenja in pouka*. DZS.

TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA

2. LETNIK, HARMONIJA I

OBVEZNO

OPIS TEME

Dijak na osnovi mešanega pevskega zbora ob zakonitostih posameznih pevskih glasov usvoji zapis strogega štiriglasnega harmonskega stavka v okviru diatonike. Pridobljeno znanje, skupaj s temeljnimi elementi oblikoslovja, uporablja teoretično in v praksi.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

Glasbeni stavek je potrebno obravnavati kot živ organizem. Pravila naj pridejo iz abstrakcije v glasbeno prakso s petjem in z igranjem na klavirju, s poslušanjem in z analizo. Izdelava vaj iz homofonije je mogoča na več načinov. To so:

- » harmonizacija basa z generalbasnimi označbami,
- » harmonizacija basa brez generalbasnih označb,
- » harmonizacija že metrično urejenih podanih funkcij brez generalbasnih označb,
- » harmonizacija soprana (vključujoč ljudske napeve),
- » dopisovanje notranjih glasov ob že izpisanih zunanjih glasovih,
- » harmonizacija alta in tenorja,
- » ustvarjanje lastnih vaj ali harmonizacij, lahko vključujoč besedilo.

Dijak dobi zvočno predstavo o zapisanih vajah s pomočjo klavirja ali s petjem. Vaje morajo biti sestavljene tako, da vsebujejo prvine glasbene sintakse. Lahko je podatek začetek vaje in mora dijak logično nadaljevati, lahko so prvine glasbene sintakse nakazane in dijak obdela nakazano tematsko gradivo, lahko pa je podatek že vaja kot celota, ki jo dobi dijak od učitelja ali pa jo napiše sam.

ŠTIRIGLASNI STROGI STAVEK S TEMELJNIMI ELEMENTI OBLIKOSLOVJA

CILJI

Dijak:

O: usvaja harmonizacijo podane melodije v sopranu in harmonizacijo podanega basa z generalbasnimi označbami v duru in v vseh kombinacijah mola (harmonični, melodični in naravni mol). Uporabi trozvoke in dominantni četverožvok v osnovni obliki in obrnitvah v okviru diatonike z izjemo znižane šeste stopnje (mol–dur) ter uporablja tudi harmonsko tuje tone;

I: na klavirju izvaja kadence, harmonizira lestvice, izvaja generalni bas, igra harmonske vezave po nareku in se uvaja v improvizacijo;

O: spozna gradnike glasbenih oblik ter enostavne in sestavljene pesemske oblike,

SC (1.1.2.1)

I: pozna licence in spoštuje pravice avtorjev ter jih ustrezno citira.

SC (4.3.3.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» pri harmonizaciji soprana in basa uporabi trozvoke in dominantni četverožvok v duru, mol–duru in vseh kombinacijah mola, muzikalno in iznajdljivo;

» razume predstavljene gradnike glasbenih oblik ter pesemske oblike in jih analizira.

TERMINI

◦ harmonija ◦ tonaliteta ◦ funkcija ◦ stopnja ◦ funkcijska lestvica ◦ vodilni ton ◦ tritonus ◦ notacija
 ◦ akordične lege ◦ vrste gibanj dveh glasov ◦ paralele ◦ preskok ◦ doskok ◦ harmonična shema
 ◦ harmonični ritem ◦ generalbasne označbe ◦ funkcijske označbe ◦ jazz označbe ◦ potek funkcij ◦ akordična območja ◦ premeščanje ◦ melodična vezava ◦ svobodna vezava ◦ figuracija ◦ poudarjeni harmonsko tuji toni ◦ nepoudarjeni harmonsko tuji toni ◦ stranske stopnje ◦ paralelni akordi ◦ sorodnost akordov ◦ veriga sekstakordov ◦ kadence ◦ harmonizacija v melodičnem molu ◦ motiv ◦ dvotaktje ◦ stavek ◦ perioda
 ◦ tema ◦ figura ◦ pasaža ◦ enodelna pesemska oblika ◦ dvodelna pesemska oblika ◦ tridelna pesemska oblika ◦ sestavljene pesemske oblike ◦ samospjev ◦ dominantni četverožvok ◦ trozvok ◦ paralele ◦ stroga vezava ◦ mol–dur

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Za harmonizacijo soprana lahko uporabi tudi melodije iz domače in svetovne literature, pri katerih so skladatelji uporabili harmonije, katere so v danem trenutku v učnem programu. Pri tem lahko dijak primerja svojo harmonizacijo s skladateljevo ter tako svoje delo kritično vrednoti in razvija ne samo tehnično spretnost, ampak tudi muzikalno smiselnost in logično sosledje harmonskih zvez. Za popestritev učnega procesa lahko nekaj primerov takih harmonizacij oblikuje tudi za druge instrumentalne sestave, npr. klavir. Če je le mogoče, naj harmonizirane primere, ko gre za štiriglasni vokalni stavek, dijaki tudi zapojejo. Ob praktičnem delu naj tudi harmonsko analizira skladbe, ki jih igra pri pouku inštrumenta ali druge primere iz domače in svetovne glasbene literature.

Priporočljivi so obiski koncertov, opernih ter baletnih predstav in drugih glasbeno-scenskih prireditev, katerih analize se vključijo v pouk.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

V vsaki konferenci se znanje ocenjuje s pisnimi nalogami in ustno.

OPISNI KRITERIJI

Pri harmonizaciji basa pravilno vodi posamezne glasove, pri vezavah upošteva osnovna načela vodenja glasov glede skupnih tonov, paralel, ustreznih podvajanj ter razdalj med glasovi. Pri disonančnih akordih ustrezno razvezuje tritonuse in uporabi tudi muzikalne, melodične vezave.

Pri harmonizaciji soprana upošteva potek funkcij na osnovi razširjene kadence ter ustrezen harmonski ritem, v dobrem ravnotežju za ustvarjanje napetosti uporablja tudi obrnitve akordov in razne kadence.

3. LETNIK, HARMONIJA II

OBVEZNO

OPIS TEME

Dijak uporabo diatonike v strogem štiriglasnem stavku nadgradi s kromatiko in enharmonijo. Pridobljeno znanje, skupaj z elementi oblikoslovja, uporablja teoretično in v praksi.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

Glasbeni stavek je potrebno obravnavati kot živ organizem. Pravila naj pridejo iz abstrakcije v glasbeno prakso s petjem in z igranjem na klavirju, s poslušanjem in z analizo. Izdelava vaj iz homofonije je mogoča na več načinov. To so:

- » harmonizacija basa z generalbasnimi označbami,
- » harmonizacija basa brez generalbasnih označb,
- » harmonizacija že metrično urejenih podanih funkcij brez generalbasnih označb,
- » harmonizacija soprana (vključujoč ljudske napeve),
- » dopisovanje notranjih glasov ob že izpisanih zunanjih glasovih,
- » harmonizacija alta in tenorja,
- » ustvarjanje lastnih vaj ali harmonizacij, lahko vključujoč besedilo.

Dijak dobi zvočno predstavo o zapisanih vajah s pomočjo klavirja ali s petjem. Vaje morajo biti sestavljene tako, da vsebujejo prvine glasbene sintakse. Lahko je podatek začetek vaje in mora dijak logično nadaljevati, lahko so prvine glasbene sintakse nakazane in dijak obdela nakazano tematsko gradivo, lahko pa je podatek že vaja kot celota, ki jo dobi dijak od učitelja ali pa jo napiše sam.

STROGI ŠTIRIGLASNI STAVEK, DIATONIKA Z ELEMENTI OBLIKOSLOVJA

CILJI

Dijak:

O: osnovne harmonske veščine nadgrajuje s četverozvoki ter obrnitvami ostalih stopenj, spozna vse vrste harmonsko tujih tonov, akord z dodano seksto in uporablja tudi dominantni nonakord z obrati. Vse predstavljene kompozicijske elemente uporablja pri diatoničnih modulacijah, pri harmonizaciji basa in soprana;

SC (1.1.2.2)

I: poje in na klavirju izvaja kadence, harmonizira lestvice, štiriglasno izvaja generalbas in igra harmonske vezave po nareku;

SC (3.1.4.1)

O: spozna polfone glasbene oblike (renesansa in barok) ter suito, rondo in temo z variacijami.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » **podan bas in sopran harmonizira z uporabo vseh četverozvokov ter peterozvokov znotraj modulacij,** uporabi tudi muzikalnejše rešitve s harmonsko tujimi toni, predvsem pri harmonizaciji soprana in pri modulacijah;
- » **razume predstavljene glasbene oblike iz obdobja renesanse in baroka** in jih analizira.

TERMINI

- četverozvok VII. stopnje ◦ ostali četverozvoki ◦ akord z dodano seksto ◦ dominantni peterozvok
- diatonična modulacija ◦ direktna modulacija ◦ indirektna modulacija

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Za harmonizacijo soprana lahko uporabi tudi melodije iz domače in svetovne literature, pri katerih so skladatelji uporabili harmonije, katere so v danem trenutku v učnem programu. Pr tem lahko dijak primerja svojo harmonizacijo s skladateljevo ter tako svoje delo kritično vrednoti in razvija ne samo tehnično spretnost, ampak tudi muzikalno smiselnost in logično sosledje harmonskih zvez. Za popestritev učnega procesa lahko nekaj primerov takih harmonizacij oblikuje tudi za druge instrumentalne sestave, npr. za ansamble s klavirjem in izbranimi glasbili. Če je le mogoče, naj harmonizirane primere, ko gre za štiriglasni vokalni stavek, dijaki tudi zapojejo. Ob praktičnem delu naj tudi harmonsko analizira skladbe, ki jih igra pri pouku instrumenta ali druge primere iz domače in svetovne glasbene literature.

Priporočljivi so obiski koncertov, opernih ter baletnih predstav in drugih glasbeno-scenskih prireditev, katerih analize se vključijo v pouk.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

V vsaki konferenci se znanje ocenjuje s pisnimi nalogami ter z ustno oceno.

OPISNI KRITERIJI

Pri harmonizaciji basa pravilno vodi posamezne glasove, pri vezavah upošteva osnovna načela vodenja glasov glede skupnih tonov, paralel, ustreznih podvajanj ter razdalj med glasovi. Pri disonančnih akordih (četerozvokih in peterozvokih) ustrezno razvezuje disonance. Zazna modulacije in jih glede na pojavnost analizira.

Pri harmonizaciji soprana upošteva potek funkcij na osnovi razširjene kadence ter ustrezen harmonski ritem, v dobrem ravnotežju za ustvarjanje napetosti uporablja tudi obrnitve vseh akordov (tudi četerozvokov in peterozvokov) in razne kadence. Uporablja več vrst harmonsko tujih tonov in po potrebi izpelje ustrezno modulacijo.

STROGI ŠTIRIGLASNI STAVEK, KROMATIKA

CILJI

Dijak:

O: diatoniko nadgrajuje s kromatičnim gibanjem kot posledico širjenja tonalitete s stranskimi D, S in VII stopnjami. Spoznava elipse ter alterirane akorde diatoničnega tipa;

SC (1.3.4.2)

I: spoznava alterirane akorde kromatičnega tipa; seznanja se s kromatičnimi in tudi enharmoničnimi modulacijami in v primerih uporablja harmonsko tuje tone ter sekvenčna gibanja;

I: opisane vsebine poje in jih izvaja na klavirju.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» uporabi izmike, elipse ter alterirane akorde diatoničnega tipa pri harmonizaciji basa in soprana tudi znotraj modulacij;

» zapiše in analizira kromatične in enharmonične modulacije z uporabo harmonsko tujih tonov.

TERMINI

◦ septakord sedme stopnje ◦ dominantni nonakord ◦ diatonična modulacija ◦ skupni akord ◦ modulacijski element ◦ molova subdominanta pri modulacijah ◦ kromatika ◦ alteracija ◦ realteracija ◦ stabilne alteracije ◦ labilne alteracije ◦ prečje ◦ umetni vodilni ton ◦ izmik ◦ stranske D ◦ stranske sedme stopnje ◦ stranske subdominante ◦ elipse ◦ alterirani akordi diatoničnega tipa ◦ mnogostranost ◦ harmonsko tuji toni ◦ frigijski akord ◦ napolitanski sekstakord ◦ zvečani akord na S in D ◦ zmanjšan septakord na II v duru ◦ italijanski akord ◦ nemški akord ◦ kanon ◦ ricercar ◦ invencija ◦ fuga ◦ toccata ◦ fantazija ◦ preludij ◦ passacaglia ◦ ciaccona ◦ suite ◦ rondo ◦ tema z variacijami

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Za harmonizacijo soprana lahko uporabi tudi melodije iz domače in svetovne literature, pri katerih so skladatelji uporabili harmonije, katere so v danem trenutku v učnem programu. Pri tem lahko dijak primerja svojo harmonizacijo s skladateljevo ter tako svoje delo kritično vrednoti in razvija ne samo tehnično spretnost, ampak tudi muzikalno smiselnost in logično sosledje harmonskih zvez. Za popestritev učnega procesa lahko nekaj primerov takih harmonizacij oblikuje tudi za druge inštrumentalne sestave, npr. za ansamble s klavirjem in izbranimi instrumenti. Če je le mogoče, naj harmonizirane primere, ko gre za štiriglasni vokalni stavek, dijaki tudi zapojejo. Ob praktičnem delu naj tudi harmonsko analizira skladbe, ki jih igra pri pouku inštrumenta, ali druge primere iz domače in svetovne glasbene literature.

Priporočljivi so obiski koncertov, opernih ter baletnih predstav in drugih glasbeno-scenskih prireditev, katerih analize se vključijo v pouk.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

V vsaki konferenci se znanje ocenjuje s pisnimi preverjanji ter z ustno oceno.

OPISNI KRITERIJI

Pri harmonizaciji basa pravilno vodi posamezne glasove, pri vezavah upošteva osnovna načela vodenja glasov glede skupnih tonov, paralel, ustreznih podvajanj ter razdalj med glasovi. Pri disonančnih akordih (četerozvokih in peterozvokih) ustrezno razvezuje disonance. Zazna modulacije in jih glede na pojavnost analizira. Pozoren je na kromatična gibanja in enharmonične posebnosti.

Pri harmonizaciji soprana upošteva potek funkcij na osnovi razširjene kadence ter ustrezen harmonski ritem, v dobrem ravnotežju za ustvarjanje napetosti uporablja obrnitve vseh akordov (tudi četerozvokov in peterozvokov) in razne kadence. Uporabi več vrst harmonsko tujih tonov in po potrebi izpelje ustrezno modulacijo, še posebej ob kromatičnih gibanjih v podanem sopranu.

4. LETNIK, KONTRAPUNKT I

OBVEZNO

OPIS TEME

Dijaki spoznajo osnove vokalne polifonije iz obdobja renesanse ter jo v dvoglasju uporabijo teoretično, praktično in analitično.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

Glasbeni stavek je potrebno obravnavati kot živ organizem. Pravila naj pridejo iz abstrakcije v glasbeno prakso s petjem in z igranjem na klavirju, s poslušanjem in z analizo. Izdelava polifonih vaj naj vsebuje:

- » uporabo ključev, značilnih za posamezni glasove;
- » izmenično uporabo vseh modusov;
- » pri večglasju naj bo cantus firmus v različnih glasovih, lahko tudi prevzet po gregorijanskem ali protestantskem koralu;
- » ustvarjanje lastnih vaj, lahko vključujoč poljubno besedilo.

Vse vaje je potrebno igrati na klavirju. V razredu se vaje lahko tudi prepejejo.

Spoznavanje glasbenih oblik naj temelji na primerih iz literature.

OD ENOGLASJA DO DVOJNEGA FLORIDUSA Z ELEMENTI OBLIKOSLOVJA

CILJI

Dijak:

O: na podlagi temeljev vokalne modalne polifonije iz obdobja renesanse usvaja gradnjo dvoglasnega kompozicijskega stavka na podan cantus firmus (v floridusni obliki);

O: uporablja različne moduse z ustreznimi klavzulami ter možnimi alteracijami;

SC (1.3.4.2)

I: primere poje in jih tudi izvaja na klavirju;

O: spoznava razvoj sonate ter sonatno klasično obliko;

- : spoznava oblike za večje instrumentalne in vokalno-instrumentalne zasedbe;
- : spoznava orkestrske instrumente in njihove transpozicije, zasedbe orkestrov in postavitve partitur;
- !: *spoznava klasične komorne zasedbe*;
- : presoja uspešnost doseganja zastavljenih ciljev in pri tem prepoznava priložnosti za nadaljnje učenje,
SC (5.3.5.2)
- : se zaveda lastnega potenciala in odgovornosti za trajnostno delovanje in ukrepanje na individualni in kolektivni ravni.
SC (2.4.3.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » **zapiše dvoglasni floridus v različnih modusih z ustreznimi klavzulami**; dvoglasje popestri z možnimi disonancami ter uporabi tudi ritmične in melodične posebnosti;
- » **razume sonatno obliko** in jo na primeru analizira;
- » **pozna oblike za večje instrumentalne in vokalno-instrumentalne zasedbe**;
- » **pozna orkestrske instrumente in njihove transpozicije**, zasedbe orkestrov in postavitve partitur.

TERMINI

- kontrapunkt ◦ cantus firmus ◦ metrum ◦ ritem ◦ notacija ◦ C ključi ◦ modusi ◦ obsegi glasov
- kromatične spremembe ◦ klavzule ◦ nota repercussa ◦ nota finalis ◦ ambitus ◦ pikardijska terca ◦ floridus
- punctus contra punctum ◦ nota medianta ◦ avtentični tonski načini ◦ plagalni tonski načini ◦ enozvočje
- dvozvnočje ◦ unisono ◦ istosmerno gibanje ◦ paralelno gibanje ◦ protismerno gibanje ◦ antiparalelno gibanje
- stransko gibanje ◦ tritonusne paralele ◦ križanje glasov ◦ višek ◦ antepaenultima ◦ paenultima
- ultima ◦ nota cambiata ◦ sinkope ◦ portamento ◦ sonata da chiesa ◦ klasična sonatna oblika ◦ ekspozicija
- izpeljava ◦ repriza ◦ uvod ◦ coda ◦ sonata kot ciklična oblika ◦ sonata da camera

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Dijak zapisuje primere dvoglasja v različnih disciplinah (1:1, 1:2, 1:3, 1:S, 1:4, 1:6, 1:F, F:F). Ob prepevanju in igranju analizira lastne primere in dela skladateljev iz obdobja renesanse.

Priporočljivi so obiski koncertov, opernih ter baletnih predstav ter drugih glasbeno-scenskih prireditev, katerih analize se vključijo v pouk.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

V vsaki konferenci se znanje ocenjuje s pisnimi preverjanji ter z ustno oceno.

OPISNI KRITERIJI

V posameznih disciplinah, ki privedejo do dvoglasnega floridusa, ustrezno vodi posamezne glasove glede razvoja melodike in ritma, v dvoglasju pravilno uporabi možne disonance z ustreznimi klavzulami v vseh uporabnih modusih. V dvoglasnem floridusu uporabi tudi melodične in ritmične posebnosti.

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH

OPREDELITEV PREDMETA

- » Osredkar, J.: Glasbeni stavek - Harmonija I, Glasbeni stavek - Harmonija II, Glasbeni stavek - Kontrapunkt
- » Škerjanc, L. M.: Kontrapunkt in fuga
- » Škerjanc, L. M.: Kontrapunkt in fuga II
- » Škerjanc, L. M.: Harmonija
- » Vrhunc, L.: Glasbeni stavek: Oblikoslovje
- » Škerjanc, L. M.: Oblikoslovje
- » Bratič, T.: Muzički oblici
- » Despić, D.: Harmonska analiza
- » Skovran, D. & Peričić, V.: Nauka o muzičkim oblicima
- » Lebič, L. & Loparnik, B.: Umetnostna vzgoja
- » Amon, R.: Lexikon der Harmonielehre
- » Louis, R.: Schlüssel zur Harmonielehre von Louis und Thuille
- » Louis, R. & Thuille, L.: Grundriss der Harmonielehre
- » Heinze, L. & Krenn, F.: Musik und Harmonielehre
- » Richter, E. F.: Lehrbuch der Harmonie
- » Riemann, H.: Handbuch der Harmonie und Modulations Lehre
- » Riemann, H.: Handbuch der Fugen – Komposition III
- » Grabner, H.: Allgemeine MUSIKLEHRE
- » Magdalenić, M.: Osnove tonskog sloga I in II
- » Červenka, B.: Kontrapunkt u klasičnoj vokalni polifoniji
- » Krämer, T.: KONTRAPUNKT (IN SELBSTSTUDIUM UND UNTERRICHT)

- » Bellermand, H.: Der Kontrapunkt (1901)
- » Kühn, C.: Analyse lernen
- » Bailey, D.: Improvizacija
- » Adlešič, M.: Svet zvoka in glasbe
- » Michels, U./Kuret, P., Škulj, E.: Glasbeni atlas
- » Devčić, N.: Harmonija

Interno gradivo v skladu z učnimi načrti, ki ga pripravijo učitelji sami.

2. LETNIK, HARMONIJA I

- » Osredkar, J.: Glasbeni stavek – Harmonija I, Glasbeni stavek – Harmonija II
- » Vrhunc, L.: Glasbeni stavek: Oblikoslovje
- » Škerjanc, L. M.: Oblikoslovje
- » Bratič, T.: Muzički oblici
- » Skovran, D. & Peričić, V.: Nauka o muzičkim oblicima
- » Lebič, L. & Loparnik, B.: Umetnostna vzgoja
- » Amon, R.: Lexikon der Harmonielehre
- » Louis, R.: Schlüssel zur Harmonielehre von Louis und Thuille
- » Louis, R. & Thuille, L.: Grundriss der Harmonielehre
- » Heinze, L. & Krenn, F.: Musik und Harmonielehre
- » Richter, E. F.: Lehrbuch der Harmonie
- » Riemann, H.: Handbuch der Harmonie und Modulations Lehre
- » Grabner, H.: Allgemeine MUSIKLEHRE
- » Magdalenic, M.: Osnove tonskog sloga I in II
- » Kühn, C.: Analyse lernen
- » Bailey, D.: Improvizacija
- » Adlešič, M.: Svet zvoka in glasbe
- » Michels, U./Kuret, P., Škulj, E.: Glasbeni atlas
- » Devčić, N.: Harmonija

Interno gradivo v skladu z učnimi načrti, ki ga pripravijo učitelji sami.

3. LETNIK, HARMONIJA II

- » Osredkar, J.: Glasbeni stavek - Harmonija I, Glasbeni stavek – Harmonija II
- » Vrhunc, L.: Glasbeni stavek: Oblikoslovje
- » Škerjanc, L. M.: Oblikoslovje
- » Bratič, T.: Muzički oblici
- » Skovran, D. & Peričić, V.: Nauka o muzičkim oblicima
- » Lebič, L. & Loparnik, B.: Umetnostna vzgoja
- » Amon, R.: Lexikon der Harmonielehre
- » Louis, R.: Schlüsse zur Harmonielehre von Louis und Thuille
- » Louis, R. & Thuille, L.: Grundriss der Harmonielehre
- » Heinze, L. & Krenn, F.: Musik und Harmonielehre
- » Richter, E. F.: Lehrbuch der Harmonie
- » Riemann, H.: Handbuch der Harmonie und Modulations Lehre
- » Grabner, H.: Allgemeine MUSIKLEHRE
- » Magdalenić, M.: Osnove tonskog sloga I in II
- » Kühn, C.: Analyse lernen
- » Bailey, D.: Improvizacija
- » Adlešič, M.: Svet zvoka in glasbe
- » Michels, U./Kuret, P., Škulj, E.: Glasbeni atlas
- » Devčić, N.: Harmonija

Interno gradivo v skladu z učnimi načrti, ki ga pripravijo učitelji sami.

4. LETNIK, KONTRAPUNKT I

- » Osredkar, J.: Glasbeni stavek – Kontrapunkt
- » Škerjanc, L. M.: Kontrapunkt in fuga
- » Škerjanc, L. M.: Kontrapunkt in fuga II
- » Vrhunc, L.: Glasbeni stavek: Oblikoslovje
- » Škerjanc, L. M.: Oblikoslovje
- » Škerjanc, L. M.: Nauk o instrumentih

- » Bratič, T.: Muzički oblici
- » Skovran, D. & Peričić, V.: Nauka o muzičkim oblicima
- » Lebič, L. & Loparnik, B.: Umetnostna vzgoja
- » Riemann, H.: Handbuch der Fugen – Komposition III
- » Grabner, H.: Allgemeine MUSIKLEHRE
- » Červenka, B.: Kontrapunkt u klasičnoj vokalni polifoniji
- » Krämer, T.: KONTRAPUNKT (IN SELBSTSTUDIUM UND UNTERRICHT)
- » Bellermand, H.: Der Kontrapunkt (1901)
- » Kühn, C.: Analyse lernen
- » Bailey, D.: Improvizacija
- » Adlešič, M.: Svet zvoka in glasbe
- » Michels, U./Kuret, P., Škulj, E.: Glasbeni atlas

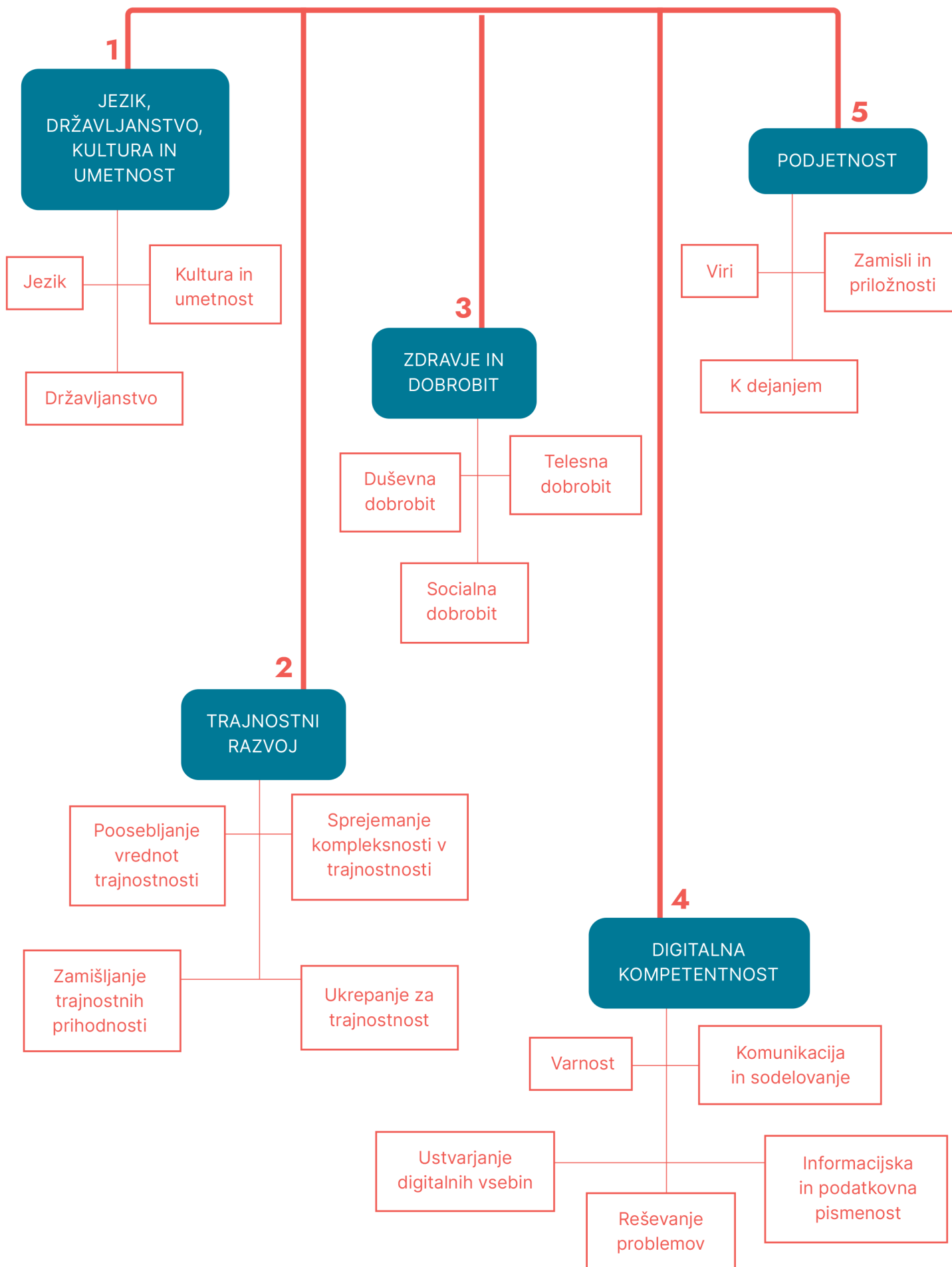
Interno gradivo v skladu z učnimi načrti, ki ga pripravijo učitelji sami.

PRILOGE

KLJUČNI CILJI PO PODROČJIH SKUPNIH CILJEV

1 /// JEZIK, DRŽAVLJANSTVO, KULTURA IN UMETNOST

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

1.1 JEZIK

1.1.1 Strokovna besedila	1.1.1.1 Pri posameznih predmetih razvija zmožnost izražanja v različnih besedilnih vrstah (referat, plakat, povzetek, opis, pogovor itd.).
1.1.2 Strokovni jezik	1.1.2.1 Se zaveda, da je učenje vsebine posameznega predmeta hkrati tudi spoznavanje njegove strokovne terminologije; torej učenje jezika na ravni poimenovanj za posamezne pojme in na ravni logičnih povezav. 1.1.2.2 Se izraža z ustrezno terminologijo predmeta in skrbi za ustrezno govorno ter pisno raven svojega strokovnega jezika.
1.1.3 Univerzalni opis jezika kot sistema	(pri vseh predmetih:) 1.1.3.1 Se zaveda podobnosti ter razlik med jeziki in je na to pozoren tudi pri uporabi gradiv v tujih jezikih, pri uporabi prevajalnikov, velikih jezikovnih modelov, avtomatsko prevedenih spletnih strani itd. (pri vseh jezikovnih predmetih:) 1.1.3.2 Se zaveda, da različne jezike lahko opisujemo na podoben način; pri pouku tujih jezikov zato uporablja znanje, pridobljeno pri pouku učnega jezika, in obratno: zna primerjati jezike, ki se jih uči, in razpozna podobnosti ter razlike med njimi.
1.1.4 Razumevanje pomena branja	1.1.4.1 Pri vseh predmetih redno bere, izbira raznolika bralna gradiva, jih razume, poglobljeno analizira in kritično vrednoti.
1.1.5 Jezik in nenasilna komunikacija	1.1.5.1 Razvija lastne sporazumevalne zmožnosti skozi nenasilno komunikacijo.

1.2 DRŽAVLJANSTVO

1.2.1 Poznavanje in privzemanje človekovih pravic ter dolžnosti kot temeljnih vrednot in osnov državljanske etike	1.2.1.1 Pozna, razume in sprejema človekove pravice kot skupni evropski in ustavno določeni okvir skupnih vrednot ter etike. 1.2.1.2 Razume, da so človekove pravice univerzalne in nepogojene, da uveljavljajo vrednote svobode in enakosti. 1.2.1.3 Razume in sprejema, da je obstoj pravic pogojen s spoštovanjem individualne dolžnosti do enake pravice drugega. 1.2.1.4 Razume in sprejema, da je dolžnost do enake pravice drugega dolžnost zaradi dolžnosti (ne le pravica zaradi individualnega interesa). 1.2.1.5 Razume in sprejema človekove pravice in dolžnosti kot osnovno, vsem državljanom skupno etiko (moralo), ki uveljavlja vrednote spoštovanja človekovega dostojanstva, pravičnosti, resnice, zakona, lastnine, nediskriminacije in strpnosti.
1.2.2 Etična refleksija	1.2.2.1 Spozna, da obstajajo moralna vprašanja, pri katerih ni vnaprej danih od vseh sprejetih odgovorov. 1.2.2.2 Razvija občutljivost za moralna vprašanja ter sposobnost, da o njih razmišlja skupaj z drugimi.
1.2.3 Sodelovanje z drugimi v skupnosti in za skupnost	1.2.3.1 Z namenom uresničevanja skupnega dobrega sodeluje z drugimi ter podaja in uresničuje predloge, ki kakovostno spreminjajo skupnosti. 1.2.3.2 Prek lastnega delovanja ozavešča pomen skrbi za demokratično skupnost ter krepi zavedanje o pomenu pripadnosti skupnosti za lastnodobrobit in dobrobit drugih.
1.2.4 Aktivno državljanstvo in politična angažiranost	1.2.4.1 Ob zavedanju pozitivnega pomena politike kot skupnega reševanja izzivov in skrbi za dobrobit vseh, pa tudi iskanja kompromisov in preseganja konfliktov, pozna raznolike oblike demokratičnega političnega angažiranja in se vključuje v politične procese, ki vplivajo na življenja ljudi.
1.2.5 Znanje za kritično mišljenje, za aktivno državljansko držo	1.2.5.1 Uporabi znanja vsakega predmetnega področja za kritično in aktivno državljansko držo.

1.3 KULTURA IN UMETNOST

1.3.1 Sprejemanje, doživljanje in vrednotenje kulture in umetnosti	1.3.1.1 Intuitivno ali zavestno (individualno in v skupini) vzpostavlja odnos do kulture, umetnosti, umetniške izkušnje in procesov ustvarjanja ter ob tem prepozna lastna doživetja in se vživlja v izkušnjo drugega itd.).
1.3.2 Raziskovanje in spoznavanje kulture ter umetnosti	1.3.2.1 Raziskuje in spozna kulturo, umetnost, umetniške zvrsti ter njihova izrazna sredstva v zgodovinskem in kulturnem kontekstu.
1.3.3 Izražanje v umetnosti in z umetnostjo	1.3.3.1 Je radoveden in raziskuje materiale in umetniške jezike, se z njimi izraža, razvija domišljijo ter pogloblja in širi znanje tudi na neumetniških področjih.
1.3.4 Uživanje v ustvarjalnem procesu ter dosežkih kulture in umetnosti	1.3.4.1 Uživa v ustvarjalnosti, se veseli lastnih dosežkov in dosežkov drugih. 1.3.4.2 V varnem, odprtem in spodbudnem učnem okolju svobodno izraža želje in udejanja ustvarjalne ideje.
1.3.5 Živi kulturo in umetnost	1.3.5.1 Živi kulturo in umetnost kot vrednoto v domačem in šolskem okolju ter prispeva k razvoju šole kot kulturnega središča in njenemu povezovanju s kulturnim in z družbenim okoljem.

2 /// TRAJNOSTNI RAZVOJ

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

2.1 POOSEBLJANJE VREDNOT TRAJNOSTNOSTI

2.1.1 Vrednotenje trajnostnosti	2.1.1.1 Kritično oceni povezanost lastnih vrednot in vrednot družbe s trajnostnostjo glede na svoje trenutne zmožnosti ter družbeni položaj.
2.1.2 Podpiranje pravičnosti	2.1.2.1 Pri svojem delovanju upošteva etična načela pravičnosti, enakopravnosti ter sočutja.
2.1.3 Promoviranje narave	2.1.3.1 Odgovoren odnos do naravnih sistemov gradi na razumevanju njihove kompleksnosti in razmerij med naravnimi ter družbenimi sistemi.

2.2 SPREJEMANJE KOMPLEKSNOSTI V TRAJNOSTNOSTI

2.2.1 Sistemsko mišljenje	2.2.1.1 K izbranemu problemu pristopa celostno, pri čemer upošteva povezanost okoljskega, gospodarskega in družbenega vidika. 2.2.1.2 Presoja kratkoročne in dolgoročne vplive delovanja posameznika in družbenih skupin v družbi, družbe na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.2.2 Kritično mišljenje	2.2.2.1 Kritično presoja informacije, poglede in potrebe o trajnostnem razvoju z vidika naravnega okolja, živih bitij in družbe, pri čemer upošteva različne poglede, pogoje z osebnim, socialnim in kulturnim ozadjem.
2.2.3 Formuliranje problema	2.2.3.1 Pri opredelitvi problema upošteva značilnosti problema – (ne)jasnost, (ne)opredeljenost, (ne)določljivost problema – in lastnosti reševanja – (ne)definirane, (ne)sistemske rešitve – ter vpletenost deležnikov.

2.3 ZAMIŠLJANJE TRAJNOSTNIH PRIHODNOSTI

2.3.1 Pismenost za prihodnost	2.3.1.1 Na podlagi znanja, znanstvenih dognanj in vrednot trajnostnosti razume ter vrednoti možne, verjetne in želene trajnostne prihodnosti (scenarije). 2.3.1.2 Presoja dejanja, ki so potrebna za doseganje želene trajnostne prihodnosti.
2.3.2 Prilagodljivost	2.3.2.1 V prizadevanju za trajnostno prihodnost tvega in se kljub negotovostim prilagaja ter sprejema trajnostne odločitve za svoja dejanja.
2.3.3 Raziskovalno mišljenje	2.3.3.1 Pri načrtovanju in reševanju kompleksnih problemov/-atik trajnostnosti uporablja in povezuje znanja in metode različnih znanstvenih disciplin ter predlaga ustvarjalne in inovativne ideje in rešitve.

2.4 UKREPANJE ZA TRAJNOSTNOST

2.4.1 Politična angažiranost	2.4.1.1 Ob upoštevanju demokratičnih načel kritično vrednoti politike z vidika trajnostnosti ter sodeluje pri oblikovanju trajnostnih politik in prakse na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.4.2 Kolektivno ukrepanje	2.4.2.1 Pri prizadevanju in ukrepanju za trajnostnost upošteva demokratična načela in aktivno ter angažirano (konstruktivno) sodeluje z drugimi.
2.4.3 Individualna iniciativa	2.4.3.1 Se zaveda lastnega potenciala in odgovornosti za trajnostno delovanje in ukrepanje na individualni, kolektivni ter politični ravni.

3 /// ZDRAVJE IN DOBROBIT

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

3.1 DUŠEVNA DOBROBIT

3.1.1 Samozavedanje	3.1.1.1 Zaznava in prepoznavna lastno doživljanje (telesne občutke, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) ter lastno vedenje. 3.1.1.2 Skozi izkušnje razume povezanost različnih vidikov lastnega doživljanja (telesni občutki, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) v specifičnih situacijah (npr. ob doživljanju uspeha in neuspeha v učnih in socialnih situacijah).
3.1.2 Samouravnavanje	3.1.2.1 Uravnava lastno doživljanje in vedenje (npr. v stresnih učnih in socialnih situacijah). 3.1.2.2 Razvija samozaupanje in samospoštovanje. 3.1.2.3 Se učinkovito spoprijema z negotovostjo in kompleksnostjo. 3.1.2.4 Učinkovito upravlja, organizira čas učenja in prosti čas.
3.1.3 Postavljanje ciljev	3.1.3.1 Prepoznavna lastne interese, lastnosti, močna in šibka področja ter v skladu z njimi načrtuje kratkoročne in dolgoročne cilje (vezane na duševno, telesno, socialno in učno področje). 3.1.3.2 Spremlja doseganje in spreminjanje načrtovanih ciljev. 3.1.3.3 Razvija zavzetost in vztrajnost ter krepi zmožnosti odložitve nagrade.
3.1.4 Prožen način razmišljanja	3.1.4.1 Razvija osebno prožnost, razvojno miselno naravnost, radovednost, optimizem in ustvarjalnost. 3.1.4.2 Učinkovito se spoprijema s problemskimi situacijami, ki zahtevajo proaktivno miselno naravnost.
3.1.5 Odgovornost in avtonomija	3.1.5.1 Krepi odgovornost, avtonomijo in skrbi za osebno integriteto.

3.2 TELESNA DOBROBIT

3.2.1 Gibanje in sedenje	3.2.1.1 Razume pomen vsakodnevnega gibanja za zdravje in dobro počutje. 3.2.1.2 Razvija pozitiven odnos do gibanja. 3.2.1.3 Vključuje se v različne gibalne dejavnosti, tudi tiste, ki razbremenijo naporen vsakdan. 3.2.1.4 Razume škodljivosti dolgotrajnega sedenja, razvija navade za prekinitev in zmanjšanje sedenja.
3.2.2 Prehrana in prehranjevanje	3.2.2.1 Razume pomen uravnotežene prehrane. 3.2.2.2 Razvija navade zdravega prehranjevanja. 3.2.2.3 Oblikuje pozitiven odnos do hrane in prehranjevanja.
3.2.3 Sprostitev in počitek	3.2.3.1 Razume pomen počitka in sprostitve po miselnem ali telesnem naporu. 3.2.3.2 Spozna različne tehnike sproščanja in uporablja tiste, ki mu najbolj koristijo. 3.2.3.3 Razume pomen dobrih spalnih navad za učinkovito telesno in miselno delovanje ter ravnanje.
3.2.4 Varnost	3.2.4.1 Spozna različne zaščitne ukrepe za ohranjanje zdravja. 3.2.4.2 Ravna varno in odgovorno, pri čemer skrbi za ohranjanje zdravja sebe in drugih.
3.2.5 Preventiva pred različnimi oblikami zasvojenosti	3.2.5.1 Usvaja znanje o oblikah in stopnjah zasvojenosti ter o strategijah, kako se jim izogniti oz. jih preprečiti z zdravim življenjskim slogom.

3.3 SOCIALNA DOBROBIT

3.3.1 Socialno zavedanje in zavedanje raznolikosti	3.3.1.1 Ozavešča lastno doživljanje in vedenje v odnosih z drugimi. 3.3.1.2 Zaveda se in prepoznava raznolikosti v ožjem (oddelek, vrstniki, družina) in širšem okolju (šola, lokalna skupnost, družba).
3.3.2 Komunikacijske spretnosti	3.3.2.1 Razvija spretnosti aktivnega poslušanja, asertivne komunikacije, izražanja interesa in skrbi za druge.
3.3.3 Sodelovanje in reševanje konfliktov	3.3.3.1 Konstruktivno sodeluje v različnih vrstah odnosov na različnih področjih. 3.3.3.2 Krepi sodelovalne veščine, spretnosti vzpostavljanja in vzdrževanja kakovostnih odnosov v oddelku, družini, šoli, širši skupnosti, temelječih na spoštljivem in asertivnem komuniciranju ter enakopravnosti.
3.3.4 Empatija	3.3.4.1 Krepi zmožnosti razumevanja in prevzemanja perspektive drugega. 3.3.4.2 Prepoznavna meje med doživljanjem sebe in drugega. 3.3.4.3 Uravnava lastno vedenje v odnosih, upoštevajoč več perspektiv hkrati.
3.3.5 Prosocialno vedenje	3.3.5.1 Krepi prepoznavanje in zavedanje potrebe po nudenju pomoči drugim. 3.3.5.2 Prepoznavna lastne potrebe po pomoči in strategije iskanja pomoči. 3.3.5.3 Krepi družbeno odgovornost.

4 /// DIGITALNA KOMPETENTNOST

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

4.1 INFORMACIJSKA IN PODATKOVNA PISMENOST

4.1.1 Brskanje, iskanje in filtriranje podatkov, informacij ter digitalnih vsebin	4.1.1.1 Izraža informacijske potrebe, išče podatke, informacije in vsebine v digitalnih okoljih ter izboljšuje osebne strategije iskanja.
4.1.2 Vrednotenje podatkov, informacij in digitalnih vsebin	4.1.2.1 Analizira, primerja in kritično vrednoti verodostojnost in zanesljivost podatkov, informacij in digitalnih vsebin.
4.1.3 Upravljanje podatkov, informacij in digitalnih vsebin	4.1.3.1 Podatke zbira, obdeluje, prikazuje in shranjuje na najustreznejša mesta (trdi disk, oblak, USB itd.), tako da jih zna kasneje tudi najti.

4.2 KOMUNIKACIJA IN SODELOVANJE

4.2.1 Interakcija z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.1.1 Sporazumeva se z uporabo različnih digitalnih tehnologij in razume ustrezna sredstva komunikacije v danih okoliščinah.
4.2.2 Deljenje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.2.1 Deli podatke, informacije in digitalne vsebine z drugimi z uporabo ustreznih digitalnih tehnologij. Deluje v vlogi posrednika in je seznanjen s praksami navajanja virov ter avtorstva.
4.2.3 Državljsko udejstvovanje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.3.1 Išče in uporablja portale za udejstvovanje v družbi. Poišče skupine, ki zastopajo njegove interese, s pomočjo katerih lahko aktivno daje predloge za spremembe.
4.2.4 Sodelovanje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.4.1 Z digitalnimi orodji soustvarja skupno vsebino in se zavzema za krepitev sodelovanja med člani.
4.2.5 Spletni bonton	4.2.5.1 Pri uporabi digitalnih tehnologij in omrežij prilagaja svoje vedenje pričakovanjem ter pravilom, ki veljajo v določeni skupini.
4.2.6 Upravljanje digitalne identitete	4.2.6.1 Ustvari eno ali več digitalnih identitet in z njimi upravlja, skrbi za varovanje lastnega ugleda ter za ravnanje s podatki, ki nastanejo z uporabo številnih digitalnih orodij in storitev v različnih digitalnih okoljih.

4.3 USTVARJANJE DIGITALNIH VSEBIN

4.3.1 Razvoj digitalnih vsebin	4.3.1.1 Ustvarja in ureja digitalne vsebine v različnih formatih.
4.3.2 Umeščanje in poustvarjanje digitalnih vsebin	4.3.2.1 Digitalne vsebine obogati z dodajanjem slik, glasbe, videoposnetkov, vizualnih efektov idr.
4.3.3 Avtorske pravice in licence	4.3.3.1 Pozna licence in avtorske pravice. Spoštuje pravice avtorjev in jih ustrezno citira.
4.3.4 Programiranje	4.3.4.1 Zna ustvariti algoritem za rešitev enostavnega problema. Zna odpraviti preproste napake v programu.

4.4 VARNOST

4.4.1 Varovanje naprav	4.4.1.1 Deluje samozaščitno; svoje naprave zaščiti z ustreznimi gesli, programsko opremo in varnim ravnanjem, jih ne pušča brez nadzora v javnih prostorih idr.
4.4.2 Varovanje osebnih podatkov in zasebnosti	4.4.2.1 Varuje osebne podatke in podatke drugih ter prepoznava zaupanja vredne ponudnike digitalnih storitev.
4.4.3 Varovanje zdravja in dobrobiti	4.4.3.1 Digitalno tehnologijo uporablja uravnoteženo, skrbi za dobro telesno in duševno dobrobit ter se izogiba negativnim vplivom digitalnih medijev.
4.4.4 Varovanje okolja	4.4.4.1 Zaveda se vplivov digitalnih tehnologij in njihove uporabe na okolje.

4.5 REŠEVANJE PROBLEMOV

4.5.1 Reševanje tehničnih težav	4.5.1.1 Prepozna tehnične težave pri delu z napravami ali digitalnimi okolji ter jih rešuje.
4.5.2 Prepoznavanje potreb in opredelitev tehnoloških odzivov	4.5.2.1 Prepoznava in ocenjuje potrebe, izbira ter uporablja digitalna orodja in jih prilagaja lastnim potrebam.
4.5.3 Ustvarjalna uporaba digitalne tehnologije	4.5.3.1 S pomočjo digitalne tehnologije ustvarja rešitve in novosti v postopkih ter izdelkih.
4.5.4 Prepoznavanje vrzeli v digitalnih kompetencah	4.5.4.1 Prepozna vrzeli v svojih digitalnih kompetencah, jih po potrebi izboljšuje in dopolnjuje ter pri tem podpira tudi druge.

5.1 ZAMISLI IN PRILOŽNOSTI

5.1.1 Odkrivanje priložnosti	5.1.1.1 Prepozna avtentične izzive kot priložnosti za ustvarjanje vrednosti zase in za druge.
5.1.2 Ustvarjalnost in inovativnost	5.1.2.1 Pri reševanju izzivov na ustvarjalen način uporablja znanje in izkušnje za ustvarjanju boljših rešitev.
	5.1.2.2 Pripravi nabor možnih rešitev izziva, pri čemer stremi k oblikovanju vrednosti za druge.
5.1.3 Vizija	5.1.3.1 Oblikuje vizijo prihodnosti, ki vključuje odgovore na vprašanja, kaj namerava početi v prihodnosti, kakšen želi postati in kakšno skupnost želi sooblikovati.
5.1.4 Vrednotenje zamisli	5.1.4.1 Vrednoti rešitve ob upoštevanju kriterijev po načelu ustvarjanja dobrobiti za druge in izbere ustrezno rešitev.
5.1.5 Etično in trajnostno razmišljanje	5.1.5.1 Prepozna in ovrednoti vpliv svojih odločitev ter ravnanj na skupnost in okolje.

5.2 VIRI

5.2.1 Samozavedanje in samoučinkovitost	5.2.1.1 Prepozna svoje želje, močna in šibka področja ter zaupa, da lahko pozitivno vpliva na ljudi in situacije.
5.2.2 Motiviranost in vztrajnost	5.2.2.1 Je pozitivno naravnani, samozavesten in osredotočen na proces reševanja izziva.
	5.2.2.2 Vztraja pri opravljanju kompleksnejših nalog.
5.2.3 Vključevanje virov	5.2.3.1 Pridobi podatke in sredstva (materialna, nematerialna in digitalna), potrebne za prehod od zamisli k dejanjem, s katerimi odgovorno in učinkovito upravlja, pri čemer upošteva učinkovito izrabo lastnega časa in finančnih sredstev.
5.2.4 Vključevanje človeških virov	5.2.4.1 Spodbuja in motivira druge pri reševanju skupnih nalog.
	5.2.4.2 Poišče ustrezno pomoč posameznika (npr. vrstnika, učitelja, strokovnjak itd.) ali strokovne skupnosti.
	5.2.4.3 Razvije spretnosti za učinkovito komunikacijo, pogajanje, vodenje, ki so potrebne za doseganje rezultatov.
5.2.5 Finančna pismenost	5.2.5.1 V različnih življenjskih situacijah prepozna in rešuje finančne izzive (viri finančnih sredstev, skrb za denar, poslovanje npr. z banko, zavarovalnico ter drugimi finančnimi institucijami, ocena potrebnih sredstev, tveganj in odločitev o zadolževanju ter naložbi, varčevanju).
	5.2.5.2 Sprejema odgovorne finančne odločitve za doseganje blaginje (osebne in za skupnost).
	5.2.5.3 Pridobiva ustrezno znanje na področju finančne pismenosti za kakovostno vsakdanje in poklicno življenje.

5.3 K DEJANJEM

5.3.1 Prevzemanje pobude	5.3.1.1 Spodbuja in sodeluje pri reševanju izzivov, pri čemer prevzema individualno in skupinsko odgovornost.
5.3.2 Načrtovanje in upravljanje	5.3.2.1 V procesu reševanja problemov si zastavlja kratkoročne, srednjeročne in dolgoročne cilje, opredeli prednostne naloge in pripravi načrt.
	5.3.2.2 Prilagaja se nepredvidenim spremembam.
5.3.3 Obvladovanje negotovosti, dvoumnosti in tveganja	5.3.3.1 Na nepredvidene situacije se odziva s pozitivno naravnanoostjo in ciljem, da jih uspešno razreši.
	5.3.3.2 Pri odločitvah primerja in analizira različne informacije, da zmanjša negotovost, dvoumnost in tveganja.
5.3.4 Sodelovanje	5.3.4.1 Sodeluje z različnimi posamezniki ali skupinami.
	5.3.4.2 Morebitne spore rešuje na konstruktiven način in po potrebi sklepa kompromise.
5.3.5 Izkusveno učenje	5.3.5.1 Z reševanjem izzivov pridobiva nove izkušnje in jih upošteva pri sprejemanju nadaljnjih odločitev.
	5.3.5.2 Presoja uspešnost doseganja zastavljenih ciljev in pri tem prepozna priložnosti za nadaljnje učenje.
	5.3.5.3 Prepozna priložnosti za aktivno uporabo pridobljenega znanja v novih situacijah.
	5.3.5.4 Povratne informacije uporabi za nadaljnji razvoj podjetnostne kompetence.